СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.
Рік LIII. Ч. 152. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 4. серпня 1945. No. 152. New York and Jersey City, Saturday, August 4, 1945. Vol. LIII.
ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПРОГОЛОШЕНО ПОСТАНОВИ КОНФЕРЕНЦІЇ ТРЬОХ ПОТУГ

Конференція Трьох Потуг у Потсдамі коло Берліну в Німеччині закінчилася 2. серпня в палаті Цеціліенгоф у приявности 40 людей. Кінцеву промову виголосив предсідник конференції, американський президент Гері С. Труман, висловлюючи признання всім учасникам конференції, головно міністрам закордонних справ Молотову, Іденови й Бирнсови, почім президент Труман, маршал Советського Союзу Йосиф Сталін і премієр Великої Британії Клемент Р. Атлі вийшли із салі засідань.

Оповістку про рішення конференції проголошено водночас у Вашингтоні, Москві й Лондоні. Вона обіймає 6,000 слів і містить такі головні постанови:

Покликана буде до життя Рада Пяти Потуг, тобто Америки, Советів, Великої Британії, Франції, Китаю. Починаючи від 1. вересня 1945. р., вона буде сходитися в Лондоні і підготовляти мирову конференцію. У першу чергу має бути заключений мир з Італією, відтак з Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією.

Невтральні держави мають бути допущені до Організації Обєднаних Держав за виїмком Еспанії, яка тепер є під диктатурою ген. Франка.

У Польщі мають бути переведені свобідні вибори, а вчасі підготови до виборів будуть допущені кореспонденти заграничних газет. Польща дістане від Німеччини Східню Прусію за виїмком міста Кенігсбергу, яке дістане Советська Росія як порт над Балтійським морем. Західних границь Польщі не устійнено, а полишено до рішення мирової конференції. Тимчасом одначе Польща буде адмініструвати німецькими землями аж по ріку Одер і Нісе, а звідти, як і зо Східньої Прусії буде німецьке населення перенесене до цієї Німеччини, яка остає під адміністрацією Аліянтів.

Німецьку державу як імперію знищено в такий спосіб, що заборано її ввесь великий промисл, який міг би причинитися до відбудови її воєнної сили, а полишено лише такі фабрики, які потрібні для її мирної екзистенції і прохарчування. Усю машинерію заберуть собі Аліянти як відшкодування за воєнні шкоди. Кожна держава, що має частину Німеччини під своєю окупацією, буде сама рішати, які машини має забрати для себе. Одначе Німеччину мається трактувати як економічну цілість, поки не буде створений уряд, з котрим Аліянти заключать мир. До того часу Німеччині заберуть усю зброю, кораблі, знищать пристані і колишній воєнний генеральний штаб, так, щоб сліду не остало з її мілітаризму.

Як далеко має сягати влада теперішнього уряду Австрії, ще не устійнено. Нема згадки у звіті про Японію.

Суд над воєнними кримінальниками розпічнеться після того, як зладиться їх лісти. Перша ліста буде оприлюднена 1. вересня.

НОВИЙ АДРЕСАР КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Заходом гр. Ф. Мекравча вийшов у Виніпегу, в Канаді, накладом Української Національної Видавничої Спілки, уже другий адресар канадійських бизнесменів і професіоналістів українського походження. Цим разом є це обемиста книжка на 200 сторін друку, що начисляє коло 3,000 адрес поодиноких купців, промисловців, професіоналістів та українських організацій. Вона подає теж різні статистичні дані, як: огляд населення українського по різних містах Канади, їх заняття, тощо. Крім цього є в книжці різні статті.

Адресар опрацював гр. Мекравч. Є він поважний поступом від попереднього річника, що зявився був у 1944 році. Є він теж доказом поступу української імміграції Канади на кожному полі. Адресар, видно, має на цілі пособити ще дальшому поступови української імміграції в Канаді в бизнесі, промислі й професіях, даючи їм нагоду пізнати свій стан в цей чисто практичний спосіб. Адреса показує, що українські імігранти в Канаді вже становлять поважну економічну й професійну силу в Канаді та дає надії, що ця сила буде далі й чим скорше зростати.

ПОМИНАЮТЬ ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО.

В дітройтській окрузі повстав ініціятивний комітет для вшанування памяти гетьмана Павла Скоропадського. Комітет має на цілі улаштувати жалібну академію. До ініціятивного комітету ввійшли: Петро Запорожець, голова; Михайло Чемний заступник і пресовий звітник, Микола Небоженко, секретар і Іван Шеремета скарбник.

БОМБЕРИ ПІДПАЛИЛИ ДОКИ ФЛЬОТИ В НАГАСАКІ

УКРАЇНА В АМЕРИЦІ, А НЕ В СОВЄТАХ.

Кореспондент газети Ню Йорк Таймс Брукс Аткінсон, передає з Москви враження про місто. Він був в 1936 році в Москві, отже порівнує теперішній вигляд міста з колишнім. Усюди находить взірцеву чистоту. У різних установах, в яких доводилося Аткінсови бувати, стрічає тепер далеко менше людей, що знають англійську мову, ніж давніше. Написі всюди чисто російські, навіть нема таких міжнародніх, як „ресторан", або різні магазини. На кінці згадує Аткінсон про стрічу у парку з російським солдатом. Солдат запитує:

— Звідки ви, може з Лотви?

— Ні, я з Америки, — каже Аткінсон.

— Ах, так, — каже солдат — значить ви з України.

ЗАПОВІДАЄ ІЗОЛЯЦІЮ ЯПОНІЇ

Генерал Шенолт, б. командант американських повітряних сил, запевняє, що до місяця Японія буде відрізана зовсім від азійського сухозему. Це не означає ще кінця війни: ворог ще зможе довго держатися в Манчурії й північнім Китаю.

ЄРАРХИ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ НЕ ХОЧУТЬ ПОКЛОНИТИСЯ ЧЕРВОНОМУ ПРАПОРОВИ.

Збірне послання єпископів Російської Православної Церкви в Америці, видане в Ню Йорку 15. липня 1945 р., покликаючися на архієрейський собор, що відбувся 12. старого стилю травня в Шікагу, твердить, що ніяк не може послухати зазиву патріярха Російської Православної Церкви з Москви і піддатися советському прапорови, бо це нарушувалоб мир у церкві і викликалоб підозріння, що ця церква не є льояльна законом і прапорам Злучених Держав і Канади.

„Хоч як у теперішнім часі є велике червоне знамя Советського Союзу, прославлене величавими перемогами над ворогами нашої першої батьківщини — Росії, то не годиться наслідувати колишнього Ізраїля і творити із цього прапора ідола („кумира") для пустих поклонів і то ще в чужім для цього прапора краю — в нашій новій батьківщині — Північній Америці!" — Так сказано в посланню. Під посланням підписаних є 10 єпископів під проводом митрополита Теофіля.

250 літаків Далеко-Східної Повітряної Сили доконали вдачного рейду на порт і залізничу кінцеву стацію в місті Нагасакі, на острові Гоншу. Коли його покидали, весь порт був одним морем пожару.

Затоплено при тому десять кораблів. Ушкоджено теж три інші кораблі та один підводний човен.

З попереднього рейду суперфортець на острів Гоншу, в котрім брало участь рекордове число літаків, бо аж 820, не вернувся всего один літак. Скинено в тому рейді 6,632 тон вибухових матеріялів.

Міновано теж води між Кореєю та Японією.

ФЛЬОТА ДАЛІ БЄ ПО ЯПОНІЇ

Літаки, що мають свої бази на літаковозах Третьої Фльоти, далі били по округах Токія, Нагої й Майзурі.

Токіо признало, що американці збомбардували острів О, що лежить у самому заливі Токія.

СТРІЧА ПРЕЗИДЕНТА АМЕРИКИ З КОРОЛЕМ БРИТАНІЇ

По дорозі домів з потсдамської конференції президент Труман стрінувся коло британійського міста Плімуту з британійським королем Юрієм. Головним предметом розмови були висліди конференції Трьох Потуг у Потсдамі.

Президент Труман прибув до Плімуту літаком, перейшов на американський кружляк „Оґаста", а потім пішов на британійський кружляк „Ріновн" на стрічу з королем. Пізніше король зложив президентови візиту на „Оґасті".

ПАННА ХРАПЛИВА ВІДІСЛАНА ДО НІМЕЧЧИНИ.

Головна кватира оборони в Отаві виявила 19. липня, що хорунжа Анна Храплива дістала призначення до окупаційної армії в Німеччині. Вона має поробити приготування на прибуття першого відділу жіночого корпусу канадійської армії, що має служити при окупаційних військах.

В теперішню пору хорунжа Храплива перебувала замором як друга в команді під наказами майора Марії МекКалум з Торонта. Також була вона одною із головних працівниць в гостинниці Українсько - Канадійських Вояків у Лондоні. Тепер має служити в ч. 51 Канадійської Жіночої Армії в Німеччині. — („Український Голос").

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Оживає народня творчість, хоч при змінених відносинах

За звідомленнями совєтської преси, вчасі походу Червоної Армії через Західну Україну поширив партизантську діяльність в цій частині українських земель С. А. Ковпак. Він став діяльний особливо на карпатськім підгірю, головно тому, що галицькі гуцули мали традицію підпольної боротьби і тому легко серед них можна було оживити традицію Довбуша та довбощуків. Разом із відділами партизанів ішов теж народній поет П. Воронько, який складав пісні на честь партизанів і вони легко поширювалися серед гуцулів у формі коломийок. Народні співці, перенявши ці пісні, навіть не знали, хто то був їх автором, а от так передавали собі з уст до уст, як звичайно передаються інші популярні пісні. Тому, що в цих піснях оспівувалися найновіші події, вони легко приймалися і, нема сумніву, що на·літа цілі збережуться серед гуцулів.

Про ці справи пише самий П. Воронько у своїх споминах, які дісталися вже до Америки і їх у перекладі на московську мову передало „Новоє Русскоє Слово". У споминах передають теж деякі уривки в українськім оригіналі. Вони вказують на хист народнього поета наслідувати старинні українські думи та інші форми української народньої поезії. Одна із пісень, яку склав Воронько, а яка скоро принялася, це така:

Старий батько спитав сина:
„Що ти хочеш, сину?"
— Бити німця, щоб звільнити
Нашу батьківщину!

Спитав дочку карооку:
„Що хочеш, Оксано?"
— Іти в табір на Дубину
З братом партизаном.

Старий батько спитав дітей:
„Щож мені робити?"
— Ходіть з нами, рідний тату,
Разом німця бити.

Воронько згадує про похід через Маняву і про дорогу до Прута. Коли туди дійшли, один гуцул сказав йому, що про партизанів колпаківців вже склали коломийку гуцули і почав співати від слів:

„Із Путивля на схід сонця
На схід сонця рано...".

Воронько змісця пізнав, що це його поезійка, яка наслідувала колишню „Пісню про Похід Ігоря", але гуцули скоро перемінили її в коломийку, не знаючи її автора. Воронько пише, що він не пробував признаватися до авторства, а почувся вдоволений з цього, що його пісня стала народньою.

З цьоо виходить, що як би так розпочалася стихійна боротьба українського народу за волю України, вона скоро видалаб народніх поетів, які вмілиб одушевити маси до важного діла.

МАНУЇЛЬСЬКИЙ ТА ОФІЦІЯЛЬНИЙ ФОТОҐРАФ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Леонард Лайонс, що веде свою „колюмну" в різних американських ґазетах під наголовком „Лайонс Ден", писав ононі, що підчас одної з горячих сесій санфрансиської конференції Мануїльський, „російський-голова української делеґації", відмовився позувати до фотоґрафії Ґіонови Мілови, фотоґрафови маґазину „Лайф" котрий був на конференції офіціяльним фотоґрафом американського департаменту стейту. Як Мілі направив свій апарат на Мануїльського, той закричав: „Ні, ні". Представник департаменту стейту сказав чим скорше до Мануїльського: „Але пан Мілі є теж українцем". Мануїльського лице прояснилося і він позував до фотоґрафії, питаючися при тому фотоґрафа: „То ви теж українець?" Мілі наставив апарат, натиснув на ґузик, а потім відповів: „Ні, альбанець".

КАНАДІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ.

Торонтонський університет оповіщує кожного року огляд письменничої творчости в Канаді. Як у минулому, так і тепер огляд замітний тим, що крім вийміків, лише українці виказали якийсь поступ влітературній ділянці. Український письменник З. Б. Маркевич з Монтреалу написав повість у французькій мові „Степи України", яка є родинною біоґрафією. Літературний огляд згадує також такі праці: Онуфрій Івах з Виніпеґу написав низку брошур із серії „Культура й Освіта"; о. Степан Семчук з Виніпеґу написав коротку історію Української Греко-Католицької Церкви в Канаді; о. Антіс Луговий дістав особливу похвалу за його двомовну (англійсько - українську) історію Старого Завіту; Василь Туливітрів з Гемилтону написав драму на 3 дії „Щасливе й веселе життя".

У згадці пишеться також про цілу низку книжкових календарів і різних ювилейних видань.

ЗЛИТТЯ ДВОХ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ В АРҐЕНТИНІ.

Спільні сходини членів двох централь, а це „Просвіти" і „Відродження" в Буенос Айрес в Арґентині відбулися 20. травня 1945 р. у справі взаємновідносин обох товариств і будови Народнього Дому. Тов. „Відродження", щодо числа членів найсильніша українська національна і культурноосвітна централя на терені Арґентини з осідком в Буенос Айресі, повзяло щире бажання злучитися в одно тіло з товариством „Просвіта", як другою централею того самого напрямку в Арґентині. На підставі пляну злуки обох товариств мало „Відродження" зречися своєї назви, а приняти назву товариства „Просвіта" і члени мали перейти до „Просвіти", а з ними й ціле майно. Осідком нового товариства має бути осідок „Відродження" при вулиці Маса 150. „Наш Клич" як офіційний орган тов. „Відродження" мав перестати виходити, а мало дальше існувати „Українське Слово" як орган тов. „Просвіта".

Після дискусії відбулося формальне голосування членів кожного товариства окремо і всі вони заявилися одноголосно за злуку обох товариств в одно. Формальне злиття має ще бути потверджене урядовими Загальними Зборами обох товариств („Наш Клич", Буенос Айрес з 26 травня 1945).

КУРІОЗ!

Делеґат Українського Конґресового Комітету Америки з нагоди міжнародньої Конференції у Сан Франсиско Богдан Катамай, помістив в ґазеті „Америка" у Філядельфії у виданню з 23. червня свою розмову із представником Совєтської України д-ром В. Бондарчуком. У розмові переповідає автор, як то проф. Бондарчук не хотів із ним розмовляти тому, що між комуністами і націоналістами не може бути спільної мови. Та хоч до розмови про Україну не дійшло, то всетаки між обома співрозмовниками прийшло до формального порозуміння про неможливість самої розмови.

У виданню большевицької ґазети „Українські Щоденні Вісти" з дня 29. липня поміщений лист д-ра Бондарчука такого змісту:

„Вп. Громадяни: Мої друзі в Америці показали мені примірник ґазети „Америка" від 23. червня 1945 року, де надруковано діялог, який начеб відбувся між мною і якимсь Богданом Катамаєм.

„Прошу повідомити українські ґазети в Америці, що я ніяких, нізким подібних розмов не мав і надрукована в ґазеті „Америка" стаття є нерозумна вигадка, і автора її — Богдана Катамая — я в вічі не бачив. — Д-р В. Бондарчук, делеґат Радянської Республіки у Сан Франсиско. 1945 р., липня 18 дня".

Чому д-р В. Боднарчук уважав за потрібне заперечити факт розмови, лишаємо до догаду самих читачів.